

НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

39(1)

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

Харчова
ПРОМИСЛОВІСТЬ

Заснований у 1965 р.

Київ НУХТ 2026

UDC 664(04) (082)

Results of research and development operations on technology of foodstuff, chemical, biochemical, microbiological processes, devices, the equipment, automation of food productions and economy of the food industry are provided.

The journal was designed for scientists, engineers and technical personnel of the food industry.

Journal "Food Industry" is included into the list of professional editions of Ukraine of technical sciences (Decree of MES of Ukraine # 32 from January 15, 2018) and the category "Б" (Decree of MES of Ukraine # 612 from May 7, 2019, # 975 from July 11, 2019; in specialties 122, 133, 141, 144, 151, 162, 181), where the results of dissertations for scientific degrees of PhD and candidate of science can be published.

The Journal "Food Industry" is indexed by the following scientometric databases:

- Google Scholar
- Index Copernicus

Publications are represented in authoring edition.

Editorial office address:

National University of Food Technologies
Volodymyrska str., 68, 01601 Kyiv, Ukraine
(044) 287-93-07, internal 93-07

E-mail: hpuht@ukr.net

Recommended for publication by the Academic Council of the National University of Food Technologies.

Protocol # 6 from 26 th of February, 2026

© NUFT, 2026

УДК 664(04) (082)

Висвітлені результати науково-дослідних робіт з технології харчових продуктів, хімічних, біохімічних, мікробіологічних процесів, апаратів, обладнання, автоматизації харчових виробництв та економіки харчової промисловості.

Розрахований на наукових та інженерно-технічних працівників харчової промисловості.

Журнал «Харчова промисловість» включено в перелік наукових фахових видань України з технічних наук (Наказ МОН України № 32 від 15.01.2018) та категорію «Б» (Накази МОН України № 612 від 07.05.2019 р. та № 975 від 11.07.2019, за спеціальностями 122, 133, 141, 144, 151, 162, 181), в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук.

Журнал «Харчова промисловість» індексується такими наукометричними базами:

- Google Scholar
- Index Copernicus

Статті друкуються в авторській редакції.

Адреса редакції:

Національний університет харчових технологій
вул. Володимирська, 68, м. Київ, 01601
(044) 287-93-07, внутрішній 93-07

E-mail: hpuht@ukr.net

Рекомендовано вченою радою Національного університету харчових технологій.

Протокол № 6 від 26 лютого 2026 року

© НУХТ, 2026

Редакційна колегія

Головний редактор
Editor-in-Chief

Олександр ГАВВА
Oleksandr GAVVA

д-р техн. наук, Україна
Ph. D. Hab., National University of Food Technologies, Ukraine

Відповідальний секретар
Accountable secretary

Тетяна ОСЬМАК
Tetiana OSMAC

канд. техн. наук, Україна
Ph. D., National University of Food Technologies, Ukraine

Члени редакційної колегії:

Андрій МАРІНІН
Andrii MARYNIN

канд. техн. наук, ст. наук. співр., Україна
Ph. D., Senior Research Officer, National University of Food Technologies, Ukraine

Василь КИШЕНЬКО
Vasil KYSHENKO

канд. техн. наук, Україна
Ph. D., National University of Food Technologies, Ukraine

Віктор ЄМЦЕВ
Viktor YEMTSEV

д-р екон. наук, Україна
Ph. D. Hab., National University of Food Technologies, Ukraine

Віктор СТАБНИКОВ
Viktor STABNIKOV

д-р техн. наук, Україна
Ph. D. Hab., National University of Food Technologies, Ukraine

Віра ЮРЧАК
Vira YURCHAK

д-р техн. наук, Україна
Ph. D. Hab., National University of Food Technologies, Ukraine

Віталій ПРИБИЛЬСЬКИЙ
Vitaliy PRYBYL'S'KYU

д-р техн. наук, Україна
Ph. D. Hab., National University of Food Technologies, Ukraine

Галина ПОЛІЩУК
Galina POLISCHUK

д-р техн. наук, Україна
Ph. D. Hab., National University of Food Technologies, Ukraine

Галина СИМАХІНА
Halyna SIMAKHINA

д-р техн. наук, Україна
Ph. D. Hab., National University of Food Technologies, Ukraine

Лариса АРСЕНЬЄВА
Larysa ARSEN'YEVA

д-р техн. наук, Україна
Ph. D. Hab., National University of Food Technologies, Ukraine

Микола ЯКИМЧУК
Mykola YAKYMCHUK

д-р техн. наук, Україна
Ph. D. Hab., National University of Food Technologies, Ukraine

Наталія ГУСЯТИНСЬКА
Nataliia HUSIATYNSKA

д-р техн. наук, Україна
Ph. D. Hab., National University of Food Technologies, Ukraine

Наталія ПУШАНКО
Nataliia PUSHANKO

канд. техн. наук, Україна
Ph. D., National University of Food Technologies, Ukraine

Оксана КОЧУБЕЙ-ЛИТВИНЕНКО
Oksana KOCHUBEI-
LYTVYENENKO

д-р техн. наук, Україна
Ph. D. Hab., National University of Food Technologies, Ukraine

Олександр КУРГАЄВ
Oleksandr KURGAEV

д-р техн. наук, Україна
Ph. D. Hab., National University of Food Technologies, Ukraine

Олександр СЕРЬОГІН
Oleksandr SER'OHIN

д-р техн. наук, Україна
Ph. D. Hab., National University of Food Technologies, Ukraine

Олександр ШЕВЧЕНКО
Olexander SHEVCHENKO

д-р техн. наук, Україна
Ph. D. Hab., National University of Food Technologies, Ukraine

Олена БЛИК

Olena BILYK

канд. техн. наук, Україна

Ph. D., National University of Food Technologies, Ukraine

Світлана ЛІТВИНЧУК

Svitlana LITVYNCHUK

канд. техн. наук, Україна

Ph. D., National University of Food Technologies, Ukraine

Сергій ТОКАРЧУК

Serhiy TOKARCHUK

канд. техн. наук, Україна

Ph. D., National University of Food Technologies, Ukraine

Станка ДАМЯНОВА

Stanka DAMYANOVA

д-р техн. наук, Болгарія

DSc, Razgrad Branch of the University of Ruse, Bulgaria

Стефан СТЕФАНОВ

Stefan STEFANOV

д-р інж., проф., Болгарія

DSc, University of Food Technologies, Plovdiv, Bulgaria

Тамара НОСЕНКО

Tamara NOSENKO

д-р техн. наук, Україна

Ph. D. Hab., National University of Food Technologies, Ukraine

Тетяна ЛЕБЕДЕНКО

Tetiana LEBEDENKO

д-р техн. наук, Україна

Ph. D. Hab., Odessa National Academy of Food Technologies
Ukraine

Тетяна ПИРОГ

Tetyana PYROH

д-р біол. наук, Україна

Ph. D. Hab., National University of Food Technologies, Ukraine

Тетяна СИЛЬЧУК

Tetiana SYLCHUK

д-р техн. наук, Україна

Ph. D. Hab., National University of Food Technologies, Ukraine

Юлія КАМБУЛОВА

Yuliia KAMBULOVA

д-р техн. наук, Україна

Ph. D. Hab., National University of Food Technologies, Ukraine

РОЗДІЛ 1. ТЕХНОЛОГІЇ, СИРОВИНА ТА МАТЕРІАЛИ**SECTION 1. TECHNOLOGIES, RAW MATERIALS AND MATERIALS****Сировина та матеріали****Raw Materials and Materials**

Гриценко А. М., Махінько В. М., Космик А. Р. Дослідження впливу гарбузового пюре на показники якості органічних здобних сухарів

7 Hryshchenko A., Makhynko V., Kosmyk A. Research of the influence of pumpkin purée on quality indicators of organic sweet rusks

Бабич І. М., Сидоренко В. О., Мельник Л. М., Олішевський В. В., Шевченко А. О., Литовченко О. М. Дослідження впливу препаратів стабілізуючої дії на показники якості білих вин

16 Babych I., Sydorenko V., Melnyk L., Olishkevskyy V., Shevchenko A., Lytovchenko O. Research on the influence of stabilizing drugs on the quality indicators of white wines

Осьмак А. О., Бандура У. Г. Ефективність використання молочної сироватки у технології низьколактозних молочних продуктів

24 Osmak A., Bandura U. Efficiency of whey use in low-lactose dairy product technology

Ляшко Г. В., Тракало Т. О. Дослідження жирнокислотного складу фракцій подрібненого насіння льону

36 Liashko H., Trakalo T. Study of the fatty acid composition of crushed flax seed fractions

Дослідження, застосування та впровадження**Researches, Application and Introduction**

Танчик Р. С., Бахмач В. О. Розробка інноваційної технології виробництва майонезу з використанням купажованих олій як функціонального інгредієнта

43 Tanchyk R., Bakhmach V. Development of an innovative technology for mayonnaise production using blended oils as a functional ingredient

Кохан О. О., Камбулова Ю. В., Махінько Л. В., Солошенко В. Ю. Формування показників якості фруктового батончика без цукру

49 Kokhan O., Kambulova Yu., Makhynko L., Soloshenko V. Forming the quality indicators of a sugar-free fruit bar

Михонік Л. А., Гетьман І. А., Науменко О. В. Науково-практичні аспекти покращення показників якості безглютенового хліба

61 Mykhonik L., Hetman I., Naumenko O. Scientific and practical aspects of improving the quality indicators of gluten-free bread

Абкадіров Ф. Р., Мукоїд Р. М., Булій Ю. В. Вплив соковмісних продуктів на формування якісних показників пива

70 Abkadyrov F., Mukoid R., Bulii Yu. The influence of juice-containing products on the formation of beer quality indicators

Дорохович В. В., Волощук Г. І. Розроблення технології дієтичного здобного печива на лактитолі

82 Dorokhovych V., Voloshchuk H. Development of technology for dietary butter cookies based on lactitol

Клещук О. О., Шутюк В. В. Дослідження зміни кольору екстрактів з ферментованих вичавок ягід бузини чорної

91 Kleshchuk O., Shutyuk V. Study of color changes in extracts from fermented elderberry pomace

Кочубей-Литвиненко О. В., Басс О. О., Осмак Т. Г. Українські традиції у виробництві молочних продуктів: автентичні технології та сучасний розвиток

98 Kochubei-Lytvynenko O., Bass O., Osmak T. Ukrainian traditions in the production of dairy products: authentic technologies and modern development

Сімахіна Г. О., Науменко Н. В. Наукові постулати здорового харчування в системі нутриціологічних досліджень

109 Simakhina G., Naumenko N. The scientific statements of healthy nutrition within the nutritiologal research system

- Полицук Г. С., Терещук М. В., Іващенко О. М. 124 *Polishchuk G., Tereshchuk M., Ivashchenko O.* Current trends in cream cheese production
Сучасні тренди у виробництві крем-сиру
- Прибыльський В. Л., Дулька О. С., Бондар М. В., 138 *Prybyl'skyi V., Dulka O., Bondar M., Boiko P.* Artificial intelligence and intellectual property
Бойко П. М. Інтелектуальна власність як складова формування академічної доброчесності
- Гусятинська Н. А., Потапчук І. М., Крапивницька І. О. 148 *Husiatynska N., Potapchuk I., Krapivnytska I.* Microbiological containment monitoring and sanitary and hygiene measures in sugar production
Моніторинг мікробіологічної забрудненості та санітарно-гігієнічні заходи у виробництві цукру
- Бойко О. О., Андріюк О. П. 159 *Boiko O., Andriiuk O.* Scientific substitution of the concept of critical infrastructure of the food industry, its classification and analysis of current threats to its functioning
Наукове обґрунтування класифікації об'єктів критичної інфраструктури харчової промисловості та аналіз актуальних загроз для її функціонування

РОЗДІЛ 2. ПРОЦЕСИ ТА ОБЛАДНАННЯ

Процеси харчових виробництв

Ощипок І. М. Обґрунтування енергоефективності параметрів пароконтактного термокоагулятора з розподіленим вводом пари

Обладнання та устаткування

Кривопляс-Володіна Л. О., Костін В. Б., Деренівська А. В. Кінематичний аналіз важільного механізму укладальника пляшок

Кохан А. А., Володін С. О., Гурський П. В., Малик І. Я., Токарчук С. В. Імовірнісний підхід до визначення раціональних параметрів транспортно-накопичувальних модулів ліній пакування штучних харчових виробів у споживчу упаковку

Бондарчук Д. С., Якобчук Р. Л. Обґрунтування вибору продукту для сушіння в малогабаритних сушильних апаратах з дисковим пристроєм розпилення

Харченко Є. І., Шаран А. В. Моделювання втрат тиску у вертикальній пневмотранспортній установці з розгінною ділянкою

Зьоменко О. С., Житнецький І. В., Власов М. І., Губеня О. О., Чепелиук О. О. Вплив фізичних властивостей сировини та закону руху пуансонів на якісні показники таблетки

SECTION 2. PROCESSES AND EQUIPMENT

Processes of Food Industries

169 *Oshchypok I.* Justification energy-efficient of the parameters of a steam-contact thermocoagulator with distributed steam injection

Equipment and machinery

180 *Kryvoplias-Volodina L., Kostin V., Derenivska A.* Kinematic analysis of the lever mechanism of the bottle stacker

187 *Kokhan A., Volodin S., Gurskyi P., Malyk I., Tokarchuk S.* Probability approach to determining rational parameters of transport and storage modules of packaging lines of piece food products in consumer packaging

196 *Bondarchuk D., Yakobchuk R.* Justification of product selection for drying in small-sized dryers with disk spraying device

211 *Kharchenko Y., Sharan A.* Modeling of pressure loss in a vertical pneumatic conveying unit with an acceleration section

222 *Zomenko O., Zhytnetskyi I., Vlasov M., Gubenia O., Chepeliuk O.* Effect of physical properties of raw materials and law of punch movement on quality indicators of tablets

ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND INTELLECTUAL PROPERTY

V. Prybylskyi, ORCID ID: 0000-0003-4126-6721

O. Dulka, ORCID ID: 0000-0002-9897-5998

M. Bondar, ORCID ID: 0000-0002-5775-006X

P. Boiko, ORCID ID: 0009-0008-9445-7445

National University of Food Technologies, Kyiv, Ukraine

Keywords:

intellectual property,
academic integrity,
results of intellectual
activity,
academic writing,
professional training,
methodological
approaches to learning

Article history:

Received 25.12.2025

Received in revised
form 18.01.2026

Accepted 25.01.2026

Published 27.02.2026

Corresponding author:

V. Prybylskyi

E-mail:

undihp63@ukr.net

DOI: 10.24263/2225-
2916-2026-39-1-16

ISSN 2225-2916

Abstract

The article examines the significance of intellectual property as an important factor in the formation of academic integrity among higher education students. The essence of intellectual activity objects and their role in the development of research and creative activities of students in technical specialties are analyzed. The educational feasibility of integrating the discipline "Intellectual Property" into the system of professional training of future specialists as a tool for developing a responsible attitude toward the results of intellectual work is substantiated.

The paper summarizes modern methodological approaches to the formation of practical skills in creating and using the results of intellectual activity, including project-based, research-oriented, and interactive learning. It has been established that the application of practice-oriented educational technologies contributes to the development of information culture, academic writing, critical thinking, and professional responsibility of students. It is proved that systematic study of intellectual property objects ensures an increase in the level of academic integrity and the development of research competencies of students.

УДК 347.77

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

В. Л. Прибильський, д-р техн. наук, ORCID ID: 0000-0003-4126-6721

О. С. Дулька, канд. техн. наук, ORCID ID : 0000-0002-9897-5998

М. В. Бондар, канд. техн. наук, ORCID ID: 0000-0002-5775-006X

П. М. Бойко, канд. техн. наук, ORCID ID: 0009-0008-9445-7445

Національний університет харчових технологій, Київ, Україна

У статті узагальнено сучасні методичні підходи до формування практичних навичок створення та використання результатів інтелектуальної діяльності, зокрема професійне, дослідницьке та інтерактивне навчання. Встановлено, що застосування практико-орієнтованих освітніх технологій сприяє розвитку інформаційної культури, академічного письма, критичного мислення та професійної відповідальності здобувачів освіти. Доведено, що системне вивчення об'єктів інтелектуальної власності забезпечує підвищення рівня академічної доброчесності та формування фахових компетентностей здобувачів.

Ключові слова: інтелектуальна власність, академічна доброчесність, інтелектуальна діяльність (праця), академічне письмо, професійна підготовка, методичні підходи навчання.

Вступ. У сучасному освітньо-науковому просторі питання дотримання принципів академічної доброчесності набуває особливого значення, оскільки якість освітнього процесу безпосередньо залежить від рівня сформованості етичних норм і правової культури учасників освітнього процесу. Одним із ключових елементів академічної доброчесності є усвідомлення значення інтелектуальної власності, що передбачає повагу до результатів творчої та наукової діяльності, дотримання авторських прав і коректне використання інформаційних ресурсів. Формування відповідального ставлення до використання результатів інтелектуальної праці сприяє підвищенню якості підготовки здобувачів освіти та розвитку їх фахових компетентностей.

В умовах цифровізації освіти та широкого доступу до інформаційних ресурсів значно зростає ризик порушення норм академічної доброчесності, зокрема у вигляді плагиату, неправомірного використання наукових матеріалів та ігнорування авторських прав. У зв'язку з цим особливого значення набуває формування у здобувачів освіти системних знань щодо об'єктів інтелектуальної власності, механізмів їх правової охорони та правил правомірного використання. Інтеграція питань інтелектуальної власності в освітній процес сприяє розвитку правової свідомості майбутніх фахівців і формуванню відповідальної етичної поведінки.

Метою статті є дослідження ролі інтелектуальної власності як важливої складової формування академічної доброчесності здобувачів вищої освіти, а також обґрунтування освітніх підходів до формування культури відповідального використання результатів інтелектуальної діяльності у навчальному процесі. Досягнення поставленої мети передбачає аналіз сутності об'єктів інтелектуальної власності, визначення їх значення у забезпеченні етичних стандартів навчальної та науково-дослідної діяльності, а також визначення шляхів удосконалення освітнього процесу щодо формування відповідних компетентностей і результатів навчання у здобувачів освіти.

Викладення основного матеріалу. Проблематика формування академічної доброчесності є предметом досліджень багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців, які розглядають її як систему етичних принципів і норм, що забезпечують якість освітнього та наукового процесів. У наукових працях значна увага приділяється питанням запобігання академічному плагіату, формування культури роботи з інформаційними джерелами, розвитку навичок коректного використання результатів досліджень і формування відповідального ставлення до власної навчальної діяльності [1—3].

У працях сучасних науковців значна увага приділяється формуванню культури роботи з інформаційними джерелами. Зокрема, дослідження присвячені питанням розвитку навичок пошуку, аналізу та систематизації наукової інформації, а також формуванню умінь коректного використання результатів досліджень інших авторів. Учені підкреслюють, що здатність працювати з інформацією є важливою складовою професійної компетентності здобувачів освіти та безпосередньо впливає на якість виконання наукових і навчальних робіт [4—7].

Окремий напрям досліджень присвячений ролі інтелектуальної власності у розвитку творчої та дослідницької діяльності здобувачів. У наукових роботах інтелектуальна власність розглядається як результат інтелектуальної й творчої діяльності людини, що має значну освітню та соціальну цінність. Дослідники відзначають, що ознайомлення здобувачів освіти з особливостями створення та використання результатів інтелектуальної діяльності сприяє розвитку креативного мислення, інноваційної активності та відповідального ставлення до власних результатів [8, 9].

Значна кількість наукових праць присвячена питанням формування культури цитування та використання інформаційних ресурсів у навчальному процесі. Дослідники наголошують, що правильне посилання на використані джерела не лише забезпечує достовірність отриманих результатів, а й формує повагу до інтелектуальної праці інших авторів. У сучасних дослідженнях підкреслюється, що формування відповідних навичок має здійснюватися системно та інтегруватися у зміст освітніх програм [10, 11].

Окремі дослідження присвячені вивченню інтелектуальної власності як результату творчої та наукової діяльності людини. У сучасних наукових роботах розглядаються особливості створення, використання та популяризації результатів інтелектуальної праці, а також їх роль у розвитку інноваційного мислення здобувачів освіти. Водночас аналіз наукових публікацій свідчить про необхідність подальшого дослідження освітніх підходів до інтеграції знань про інтелектуальну власність у процес формування академічної доброчесності, зокрема в умовах цифровізації освітнього середовища та широкого доступу до інформаційних ресурсів.

Важливою складовою формування культури академічної доброчесності у здобувачів освіти є розуміння сутності об'єктів інтелектуальної власності, їх видів та практичного значення у професійній і науковій діяльності. Інтелектуальна власність охоплює результати творчої, наукової, технічної та інноваційної діяльності людини, що мають економічну, соціальну та освітню цінність. Усвідомлення ролі таких об'єктів сприяє формуванню відповідального ставлення до використання результатів інтелектуальної праці, запобігає проявам академічного плагіату та стимулює створення власних оригінальних напрацювань [12—15].

Одним із найпоширеніших об'єктів інтелектуальної власності є авторське право, яке поширюється на результати наукової, освітньої, літературної, художньої та ме-

тодичної діяльності. У контексті освітнього процесу авторське право регулює використання навчальних матеріалів, наукових публікацій, електронних ресурсів та мультимедійних продуктів. Дотримання принципів коректного цитування, посилання на першоджерела та повага до авторства є основою формування академічної доброчесності й запобігання несанкціонованому використанню чужої інтелектуальної власності.

Важливе значення мають також засоби індивідуалізації, зокрема торговельні марки (знаки для товарів і послуг), які забезпечують ідентифікацію продукції або послуг підприємства та формують його ділову репутацію. У професійній підготовці майбутніх фахівців розуміння значення торговельних марок сприяє формуванню компетентностей у сфері брендингу, маркетингових стратегій і розвитку підприємницької діяльності. Усвідомлення необхідності правомірного використання брендів та комерційних позначень формує у здобувачів відповідальне ставлення до використання об'єктів інтелектуальної власності в освітній та практичній діяльності [7].

Особливе місце серед об'єктів інтелектуальної власності займають патенти, що надають правову охорону технічним рішенням, новим технологіям, винаходам і корисним моделям. Вивчення патентної інформації сприяє розвитку дослідницьких навичок, формуванню інноваційного мислення та здатності аналізувати сучасний рівень розвитку науки й техніки. Використання патентних баз даних у навчальному процесі дозволяє здобувачам освіти оцінювати новизну власних розробок, що є важливим елементом дотримання принципів академічної доброчесності та запобігання дублюванню вже існуючих технічних рішень.

Значну роль у комерціалізації результатів інтелектуальної діяльності відіграють ліцензійні договори, які визначають умови передачі прав на використання об'єктів інтелектуальної власності. Ознайомлення здобувачів освіти з механізмами ліцензування сприяє розумінню процесів трансферу технологій, впровадження інновацій і використання результатів наукових досліджень у виробничій практиці. Водночас знання особливостей укладання ліцензійних угод формує відповідальне ставлення до використання чужих інтелектуальних ресурсів [14].

Окремим напрямом реалізації інтелектуальної власності є франчайзинг, який передбачає передачу комплексної бізнес-моделі, що може включати торговельну марку, технології виробництва, стандарти обслуговування й маркетингові рішення. Вивчення франчайзингових моделей у межах освітніх програм сприяє формуванню підприємницьких компетентностей, розвитку практичних навичок управління бізнес-процесами та усвідомленню важливості захисту нематеріальних активів підприємства.

До об'єктів інтелектуальної власності належать промислові зразки, комерційні таємниці, географічні зазначення походження товарів, топографії інтегральних мікросхем і ноу-хау. Їх дослідження розширює уявлення здобувачів освіти про різноманітність результатів інтелектуальної діяльності та сприяє формуванню комплексного бачення інноваційного розвитку сучасного суспільства.

У табл. 1 представлено узагальнене значення об'єктів інтелектуальної власності у формуванні у здобувачів культури академічної доброчесності.

Таким чином, інтеграція знань про об'єкти інтелектуальної власності у зміст освітніх дисциплін сприяє формуванню культури академічної доброчесності, розвитку творчого потенціалу здобувачів освіти та підвищенню рівня їх професійної підготовки. Розуміння механізмів створення, використання та захисту результатів інтелектуальної діяльності формує у майбутніх фахівців відповідальне ставлення до власних наукових результатів і забезпечує їх готовність до інноваційної діяльності.

Таблиця 1. Класифікація об'єктів інтелектуальної власності та їх значення для формування академічної доброчесності

Група об'єктів інтелектуальної власності	Вид об'єкта	Характеристика	Значення для академічної доброчесності
Об'єкти авторського права	Наукові та навчальні праці, статті, підручники, програмне забезпечення, мультимедійні матеріали	Результати творчої діяльності у науковій, освітній та культурній сферах	Формують навички коректного цитування, дотримання авторства, запобігання плагіату
	Методичні розробки, навчальні курси, електронні освітні ресурси	Освітні матеріали, що використовуються у навчальному процесі	Сприяють формуванню відповідального використання освітніх ресурсів
Об'єкти патентного права	Винаходи	Нові технічні рішення, що мають винахідницький рівень і практичну цінність	Розвивають дослідницьке мислення та здатність створювати інноваційні рішення
	Корисні моделі	Конструктивні технічні рішення з практичним застосуванням	Формують навички аналізу технічної новизни розробок
	Промислові зразки	Художньо-конструкторські рішення продукції	Розвивають творчий підхід до проектування та дизайну продукції
Засоби індивідуалізації учасників господарської діяльності	Торговельні марки (знаки для товарів і послуг)	Позначення, що ідентифікують продукцію або послуги підприємства	Формують розуміння брендингу та етичного використання комерційних позначень
	Географічні зазначення	Позначення товарів, пов'язаних з певною територією	Сприяють розумінню автентичності продукції та захисту репутації виробника
Об'єкти комерційної діяльності	Комерційна таємниця	Конфіденційна інформація підприємства (технології, рецептури, бізнес-моделі тощо)	Формує відповідальне ставлення до збереження інтелектуальних ресурсів
	Ноу-хау	Практичні знання та досвід виробничої діяльності	Розвиває професійні компетентності у сфері інновацій
Договори щодо використання об'єктів ІВ	Ліцензійні договори	Передача прав на використання об'єкта інтелектуальної власності	Формують розуміння законного використання результатів інтелектуальної діяльності
	Франчайзинг	Передача бізнес-моделі разом із торговельною маркою, технологіями та стандартами діяльності	Сприяє формуванню підприємницьких компетентностей та культури використання інтелектуальних активів
Інші об'єкти інтелектуальної власності	Топографії інтегральних мікросхем	Просторово-геометричні рішення електронних схем	Формують інноваційне мислення у технічних спеціальностях
	Селекційні досягнення	Нові сорти рослин, породи тварин	Розширюють уявлення про інтелектуальну власність у біотехнологіях

Питання академічної доброчесності в сучасному освітньому просторі розглядається як один із ключових чинників забезпечення якості вищої освіти та розвитку дослідницької культури здобувачів, особливо магістрантів. Формування академічної доброчесності сприяє розвитку самостійності мислення, відповідальності за результати власної діяльності та підвищенню рівня професійної підготовки майбутніх фахівців.

У контексті цифровізації освіти особливої уваги набувають дослідження, присвячені використанню електронних інформаційних ресурсів у навчальній діяльності. Науковці зазначають, що розширення доступу до цифрових джерел інформації створює нові можливості для навчання, однак водночас підвищує ризик некоректного використання наукових матеріалів. У зв'язку з цим дослідники акцентують увагу на необхідності формування інформаційної культури здобувачів освіти, що включає розвиток навичок критичного аналізу інформації та відповідального використання цифрових ресурсів.

У сучасних наукових публікаціях також розглядаються освітні підходи до формування культури академічної доброчесності. Зокрема, дослідники підкреслюють ефективність використання інтерактивних методів навчання, практико-орієнтованих завдань, аналізу реальних ситуацій та проектної діяльності. Такі підходи сприяють формуванню у здобувачів освіти усвідомленого ставлення до результатів інтелектуальної діяльності та розвитку навичок самостійної наукової роботи.

Проведене дослідження дозволило встановити, що формування академічної доброчесності здобувачів освіти значною мірою залежить від рівня сформованості практичних навичок створення, використання та представлення результатів інтелектуальної діяльності. У ході дослідження було проаналізовано сучасні методологічні підходи до викладання дисциплін, пов'язаних із формуванням культури дотримання академічної доброчесності, а також визначено ефективні освітні інструменти, спрямовані на розвиток відповідних компетентностей здобувачів освіти.

Результати дослідження свідчать, що традиційні методи навчання, орієнтовані переважно на теоретичне засвоєння матеріалу, не забезпечують достатнього рівня сформованості навичок роботи з результатами інтелектуальної діяльності. Натомість найбільш ефективними виявилися практико-орієнтовані методичні підходи, що передбачають активне залучення здобувачів освіти до створення власних інтелектуальних продуктів, аналізу наукових джерел і використання результатів досліджень у навчальній діяльності.

У результаті узагальнення освітнього досвіду було визначено основні методичні підходи до формування практичних навичок створення та використання результатів інтелектуальної діяльності (табл. 2).

Таблиця 2. Основні методичні підходи до формування практичних навичок створення та використання результатів інтелектуальної діяльності

Методичний підхід	Зміст підходу	Очікуваний результат
Проектне навчання	Виконання індивідуальних і групових проєктів	Формування навичок створення інтелектуального продукту
Дослідницьке навчання	Самостійне проведення досліджень та аналіз результатів	Розвиток критичного мислення
Кейс-метод	Аналіз практичних ситуацій використання результатів інтелектуальної діяльності	Формування аналітичних компетентностей

Продовження таблиці 2

Інтерактивні методи	Дискусії, мозкові штурми, презентації результатів досліджень	Розвиток комунікативних навичок
Робота з інформаційними ресурсами	Пошук, систематизація та аналіз джерел інформації	Формування інформаційної культури

Встановлено, що систематичне застосування зазначених методичних підходів сприяє розвитку у здобувачів здатності до створення інноваційних технічних рішень, а також формує навички академічного письма та відповідального використання інформаційних ресурсів. Це забезпечує формування комплексного розуміння значення результатів інтелектуальної діяльності в умовах сучасного науково-технологічного розвитку. Дослідження показало, що використання зазначених підходів сприяє підвищенню рівня усвідомлення здобувачами освіти значення результатів інтелектуальної діяльності та формує відповідальне ставлення до їх створення та використання.

Дисципліни, які у фахових компетентностях і результатах навчання передбачають засвоєння поняття «інтелектуальна власність», мають бути важливим освітнім інструментом формування академічної доброчесності здобувачів технічної освіти з усвідомленням сутності результатів інтелектуальної діяльності та їх значення у професійній і науковій діяльності. Встановлено, що системне засвоєння студентами знань про об'єкти інтелектуальної власності сприяє розвитку відповідального ставлення до створення, використання та поширення науково-технічної інформації.

У процесі дослідження визначено, що формування академічної доброчесності безпосередньо пов'язане з рівнем розуміння здобувачами освіти структури об'єктів інтелектуальної власності, їх класифікаційних ознак та особливостей практичного застосування. Доведено, що інтеграція теоретичних знань із практичними методами навчання сприяє формуванню у здобувачів компетентностей самостійного створення результатів інтелектуальної діяльності та їх коректного використання.

У табл. 3 наведено взаємозв'язок вивчення відповідних дисциплін з формуванням у здобувачів академічної доброчесності.

Таблиця 3. Формування академічної доброчесності залежно від компонентів навчання

Компонент навчання	Освітній зміст	Сформовані компетентності	Вплив на академічну доброчесність
Теоретичний	Поняття та види об'єктів інтелектуальної власності	Розуміння цінності творчої діяльності	Усвідомлення значення авторства
Аналітичний	Аналіз прикладів використання результатів інтелектуальної діяльності	Критичне мислення	Запобігання некоректному використанню інформації
Практичний	Розробка власних науково-технічних рішень	Навички створення інтелектуального продукту	Формування відповідальності за результати діяльності
Методичний	Оформлення наукових праць, цитування джерел	Навички академічного письма	Дотримання стандартів академічної етики

Дослідження показало, що ефективність викладання дисципліни значно підвищується за умови використання практико-орієнтованих методичних підходів, які забезпечують інтеграцію теоретичних знань у процес створення студентами власних

інтелектуальних продуктів. Особливо результативними є навчальні методи, що передбачають моделювання процесів інноваційної діяльності, аналіз технічних рішень, розробку проєктної документації та виконання дослідницьких завдань.

У сучасному освітньому просторі формування академічної доброчесності розглядається як один із ключових напрямів підготовки висококваліфікованих фахівців. Важливу роль у цьому процесі відіграють дисципліни, які акцентуються на інтелектуальній власності, що сприяє усвідомленню цінності отриманих результатів та формує відповідальне ставлення здобувачів освіти до використання наукових і творчих напрацювань. Вивчення такої дисципліни дозволяє не лише засвоїти теоретичні положення щодо об'єктів інтелектуальної власності, але й сформуванню практичних навичок створення власного інтелектуального продукту.

Процес формування академічної доброчесності має комплексний і поетапний характер, що передбачає послідовне засвоєння знань, розвиток професійних умінь та формування етичних принципів наукової діяльності. Узагальнену модель взаємозв'язку між вивченням таких дисциплін і формуванням академічної доброчесності здобувачів освіти представлено на рисунку.

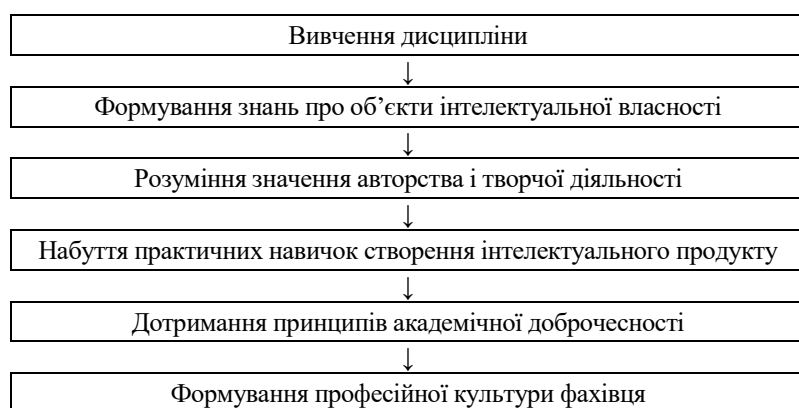

Рис. Взаємозв'язок дисциплін з інтелектуальною власністю з формуванням академічної доброчесності здобувачів

Наведена схема демонструє логічну послідовність формування академічної доброчесності через освітній процес. Початковим етапом є відповідна дисципліна, у межах якої здобувачі освіти отримують системні знання про види об'єктів інтелектуальної власності, особливості їх створення та використання. Наступним етапом є формування розуміння значення авторства, що сприяє усвідомленню необхідності поваги до результатів чужої інтелектуальної праці та запобіганню порушенням академічної етики. Важливим складником є набуття практичних навичок створення інтелектуального продукту. Саме практична діяльність сприяє закріпленню теоретичних знань і формуванню відповідального ставлення до результатів власної творчої діяльності. На завершальному етапі відбувається інтеграція сформованих знань і навичок у професійну культуру майбутнього фахівця, що забезпечує дотримання принципів академічної доброчесності у навчальній, науковій і професійній діяльності.

Отже, такі дисципліни є важливим інструментом формування етичних стандартів освітнього середовища та сприяють підготовці конкурентоспроможних фахівців, здатних здійснювати професійну діяльність на засадах відповідальності, творчості й академічної доброчесності.

Висновки.

1. Інтелектуальна власність є важливою складовою формування академічної культури здобувачів вищої освіти та забезпечує усвідомлення цінностей результатів творчої, зокрема наукової діяльності.

2. Встановлено, що рівень розуміння здобувачами освіти структури об'єктів інтелектуальної власності, особливостей їх створення, використання та представлення у науково-дослідній діяльності безпосередньо впливає на формування їх академічної доброчесності.

3. Доведено, що традиційні теоретичні підходи до викладання освітніх компонент, що стосуються інтелектуальної власності, не забезпечують достатнього рівня сформованості фахових компетентностей. Найбільш ефективними є практико-орієнтовані методи навчання, що передбачають виконання проєктних, дослідницьких та аналітичних завдань.

4. Визначено, що інтеграція освітньої компоненти «Інтелектуальна власність» у професійну підготовку здобувачів технічних спеціальностей сприяє формуванню навичок академічного письма, критичного аналізу інформації та відповідального використання результатів інтелектуальної діяльності.

4. Обґрунтовано, що системне застосування сучасних методичних підходів забезпечує розвиток інноваційного мислення студентів, підвищує якість підготовки майбутніх фахівців і сприяє формуванню культури академічної доброчесності в освітньому середовищі.

5. Перспективним напрямом подальших досліджень є розроблення інтегрованих освітніх моделей формування компетентностей у сфері інтелектуальної власності із використанням цифрових освітніх технологій і міждисциплінарного підходу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Bretag, T. (2016). *Handbook of Academic Integrity*. Singapore: Springer. DOI: <https://doi.org/10.1007/978-981-287-098-8>.

2. Macfarlane, B., Zhang, J., Pun, A. (2014). Academic integrity: a review of the literature. *Studies in Higher Education*, 39(2), 339—358. DOI: <https://doi.org/10.1080/03075079.2012.709495>.

3. World Intellectual Property Organization. Teaching Intellectual Property in Universities. Geneva: WIPO, 2018. URL: <https://www.wipo.int/publications/en/details.jsp?id=4371>.

4. European Network for Academic Integrity. Recommendations for Academic Integrity. 2018. URL: <https://www.academicintegrity.eu>.

5. Дулька, О., Прибильський В. (2024). Інтелектуальна власність — важлива освітня компонента у підготовці здобувачів вищої освіти. *Світові досягнення і сучасні тенденції розвитку туризму та готельно-ресторанного господарства: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, Запоріжжя*.

6. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 01.12.2022 № 2811-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20>.

7. Дулька, О., Прибильський, В., Бабич, І., Бондар, М., Бойко, П. (2025). Дослідження світового та вітчизняного досвіду використання торговельних марок. *Development Service Industry Management*, 3, 216—221. [https://doi.org/10.31891/dsim-2025-11\(32\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2025-11(32)).

8. Безносок, Н. С., Побива, Г. І., Пахомова, Т. О. (2025). Формування академічної доброчесності в умовах використання ІІІ в навчальному процесі: педагогічні виклики та рішення. *Педагогічна Академія: наукові записки*, 24. <https://doi.org/10.5281/zenodo.17628541>.

9. Прибильський, В., Дулька, О., Бабич, І., Бондар, М., Бойко, П., Кириленко, Р. (2025). Визначення понять «Інтелектуальна власність» і «Право інтелектуальної власності». *Харчова промисловість*, 38, 157—162. <https://doi.org/10.24263/2225-2916-2025-38-16>.

10. Андрощук, А., Малога, О. (2024). Використання штучного інтелекту у вищій освіті: стан і тенденції. *International Science Journal of Education and Linguistics*, 3(2), 27—35.

11. Ілійчук, Л. (2024). Штучний інтелект і якість освіти: можливості, виклики та загрози. *Науково-педагогічні студії*, 8, 232—248.
12. Орлюк, О. (2019). Освіта з інтелектуальної власності у системі вищої освіти України: проблеми та завдання. *Теорія і практика інтелектуальної власності*, 6, 149—159.
13. Бошицький, Ю. Л., Лузан, А. В. (2016). Освіта в сфері інтелектуальної власності як складова інвестицій в людський капітал нації. *Часопис Київського університету права*, 4, 245—249.
14. Шевченко, І., Дулька, О. (2025). Франчайзинг і ліцензування як інструменти управління інтелектуальною власністю в готельно-ресторанному бізнесі. *Інновації, гостинність, туризм: наука, освіта, практика: тези доповідей V Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених з міжнародною участю*. Львів: ЛДУФК ім. Івана Боберського.
15. Дулька, О. (2024). Особливості викладання освітньої компоненти «Інтелектуальна власність» у підготовці здобувачів вищої освіти. *Сучасні тенденції розвитку індустрії гостинності: тези доповідей V Міжнародної науково-практичної конференції*. Львів: ЛДУФК ім. Івана Боберського.